

Kuramsal Bağlamda Eğitim Yönetiminin Eğitim Felsefesi İle İlişkisinin İncelenmesi

Ali Ünver

MEB Eğitim Yöneticisi, aliunvermeb@gmail.com, ORCID:0009-0009-6670-6181

Özet

Kuramsal bağlamda eğitim yönetiminin eğitim felsefesi ile ilişkisinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada felsefe ve düşün düzlemi irdelenmiştir. Eğitim yönetimi alanı, süregelen uygulamalar içerisinde planlamadan denetime kadar çok çeşitli dallar altında kendine varlık bulmuştur. Felsefi olarak eğitim yönetiminin ne olduğu ise, bu bilim dalında çalışılan her bir alt dalın farklı başka bilimlere olan yöneliminden dolayı genel geçer bir şekilde tanımlanamamaktadır. Bu bağlamda, eğitim yönetiminin, dolayısıyla eğitim yönetimi programlarının kabul edilebilir seviyede bilgi ve doğru betimlemelerle ifade edilmesi gerekliliği sürmektedir. Eğitim felsefesi, felsefenin diğer tüm alt dalları gibi bilimsel bir arayışın metodolojiye ve sistematığe bürünmüş halidir. Eğitim düşürleri eğitim felsefesini, felsefeden yola çıkılarak felsefe içinde formüle edilmiş prensiplerin uygulanması yoluyla rehberlik etmek olarak ifade etmektedir. Bu bağlamda, gerçeğin doğası, yaşamın anlamı, insanoğlunun kendisi ve çevresi hakkındaki felsefi sorular yanıtlanmadan eğitimin amaçlarına dönük sorular sormanın veya cevaplar aramanın bir anlamı yoktur. Çünkü eğitim, amaçlı bir faaliyettir ve buna benzer soruların cevaplarına ulaşmanın planlı bir girişimidir. Felsefe ve eğitim aynı madalyonun iki yüzü gibidir, bu bağlamda aynı şeyin farklı görüşlerini sundukları ve birbirlerini ima ettikleri düşünülebilir. Felsefe ve eğitimin aslında bu denli birbiriyle ilişkili olan kavramlar olmaları birbirlerine karşı vazgeçilemez olmaları sonucunu doğurmaktadır. Eğitim ve felsefe arasındaki ilişkinin en önemli amacı, felsefi perspektiflere dayanan eğitim problemine odaklanmaktır. Eğitim felsefesinin yakın ve uzak olmak üzere iki hedefi olduğu düşünülmektedir. Yakın olan hedef, öğretmenleri pedagojik içerik bilgisi bağlamında zenginleştirmektedir. Uzak olan hedef ise, ekonomi, siyaset ve sosyal sistemler bakımından, dünyanın ve insanlığın yeni bir yapılanmanın eşiğine geldiği savaş sonrası gibi dönemlerdeki yeniden kalkınma dâhil olmak üzere, toplumsal biçimlendirmeyi en etkili ve hızlı yapma şekli olan eğitime yön vermeyi içermektedir. Eğitim müfredatının arkasına hangi dünya görüşlerinin konulması gerektiği, eğitim felsefesinin konusunu teşkil etmektedir. 20. yüzyıl eğitim düşürleri de bunu bildiği için eğitim felsefesini, felsefenin en önemli safhası olarak nitelemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Eğitim Felsefesi, Ekonomi

In The Theoretical Context, Examination of The Relationship of Education with The Philosophy of Educational Administration

Abstract

In this study, which aims to examine the relationship of educational management with educational philosophy in a theoretical context, philosophy and the plane of thought were examined. The field of educational management has found its existence under a wide variety of branches, from planning to supervision, in ongoing practices. Philosophically, what educational management is cannot be defined in a general way due to the orientation of each sub-branch studied in this branch of science to different other sciences. In this context, it is still necessary that educational management, and therefore educational management programs, be expressed with acceptable levels of

information and accurate descriptions. Philosophy of education, like all other sub-branches of philosophy, is a methodological and systematic version of a scientific quest. Educational reductions express the philosophy of education as guiding through the application of principles formulated in philosophy, starting from philosophy. In this context, there is no point in asking questions about the nature of reality, the meaning of life, the aims of education or seeking answers until the philosophical questions about human beings themselves and their environment are answered. Because education is a purposeful activity and a planned attempt to reach the answers to similar questions. Philosophy and education are like two sides of the same coin, in this context, it can be thought that they present different views of the same thing and imply each other. The fact that philosophy and education are actually such interrelated concepts leads to the conclusion that they are indispensable to each other. The most important purpose of the relationship between education and philosophy is to focus on the educational problem based on philosophical perspectives. Dec. It is thought that the philosophy of education has two goals: near and far. The goal, which is close, enriches teachers in the context of pedagogical content knowledge. If the target is remote, economic, political and social systems, in terms of a new structure of the world and humanity is on the verge of when the post-war period in re-development, including most of the formatting is a form of social education, which includes making effective and fast to give direction to. Which worldviews should be put behind the educational curriculum constitutes the subject of educational philosophy. 20. because the educational thinkers of the century also know this, they characterize the philosophy of education as the most important purity of philosophy.

Key Words: Educational Management, Educational Philosophy, Economy

Giriş

Eğitim yönetimi alanı, süregelen uygulamalar içerisinde planlamadan denetime kadar çok çeşitli dallar altında kendine varlık bulmuştur. Felsefi olarak eğitim yönetiminin ne olduğu ise, bu bilim dalında çalışılan her bir alt dalın farklı başka bilimlere olan yöneliminden dolayı genelgeçer bir şekilde tanımlanamamaktadır. Felsefi açıdan yaklaşıldığında bu bağlamda, eğitim yönetiminin, dolayısıyla eğitim yönetimi programlarının kabul edilebilir seviyede bilgi ve doğru betimlemelerle ifade edilmesi gerekliliği sürmektedir.

Eğitim felsefesi, felsefenin diğer tüm alt dalları gibi bilimsel bir arayışın metodolojiye ve sistematığa bürünmüş halidir. Hailparn (1965, s. 25), eğitim felsefesini, “felsefeden yola çıkılarak felsefe içinde formüle edilmiş prensiplerin uygulanması yoluyla rehberlik etmek” olarak ifade etmektedir. Bu bağlamda, gerçeğin doğası, yaşamın anlamı, insanoğlunun kendisi ve çevresi hakkındaki felsefi sorular yanıtlanmadan eğitimin amaçlarına dönük sorular sormanın veya cevaplar aramanın bir anlamı yoktur. Eğitim, amaçlı bir faaliyettir ve buna benzer soruların cevaplarına ulaşmanın planlı bir girişimidir. James Francis Ross'a göre, felsefe ve eğitim ‘aynı madalyonun iki yüzü’ gibidir, bu bağlamda aynı şeyin farklı görüşlerini sundukları ve birbirlerini ima ettikleri düşünülebilir (Shrivastava, 2003, s. 18).

EĞİTİM-EKONOMİ İLİŞKİSİ

Eğitimin, zaman ve maliyet gerektiren, yapısal olarak ‘sistematik ve planlı’, politik olarak da ‘istendik ve amaçlı’ olduğu, eğitim çevrelerinde kabul gören bir gerçekliktir. Emek ve bütçe yoğunluklu bir teşebbüs olması nedeniyle, eğitimin hedeflenen kazanımları sağlaması son derece önemlidir. Uzun vadede elde edilebilen bu faaliyetlerin, ilk etapta sosyal hayatı düzenlemeye ve geliştirmeye yönelik olduğu düşünülse de ülkelerin ekonomik parametrelerine etki etmesi, devlet yönetimleri tarafından daha çok önemsenmekte ve hatta ülke politikası olarak lanse edilebilmektedir.

Eğitim, kalkınmanın arkasındaki gizli lokomotif olma ve iktisadi boyuttaki fonksiyonu bakımından, toplumun yaratıcı gücünü ve verimliliğini artıran, kalkınma için gerekli nitelik ve nicelikte işgücü yetiştirilmesini sağlayan ve bireylere, yeteneklerine göre yetiştirme ve meslek edinme imkânı sunan etkili bir araç olarak toplumun temel mekanizmalarından biridir (Çalışkan, Karabacak ve Meçik, 2013, s. 30).

Bir ekonomi için, eğitim, iş verimliliğinin ve dolayısıyla işgücü piyasasındaki insan sermayesinin kalitesini artıran, bu sayede çıktıların daha yüksek seviyede olmasına yol açan önemli bir faktördür (Mankiw, Romer ve Weil, 1992, s. 438). Eğitim, bir yandan ekonominin yenilikçi kapasitesini artırmakta, diğer yandan da yeni teknolojilerin, ürünlerin ve süreçlerin bilinmesi ve öğretilmesinde önemli bir roller oynayarak, ekonomik gelişimi teşvik etmektedir (Lucas, 1988, s. 21).

Aynı zamanda eğitim, yeni bilgiyi anlamak, işlemek, başkaları tarafından geliştirilen yeni teknolojileri transfer etmek ve büyümeyi teşvik etmek için gerekli bilgi yayılımını ve iletimini kolaylaştıran önemli bir araçtır (Benhabib ve Mark, 2005, s. 125). Eğitimdeki geri dönüşler ile ilgili çalışmalarda olduğu gibi, ekonomik getiriler üzerine yapılan makroekonomik çalışmalarda da işgücü piyasası hakkında veri elde etmek amacıyla, okullaşmaya ayrılan ortalama yıl sayısının sonuçları kullanılmaktadır.

Örneğin, ortalama eğitim süresinin hesaplamalara dâhil edilmesinin nedeni, eğitim süresinin işgücü piyasasındaki bilgi ve becerilerde aynı artışı sağladığının varsayılmasıdır. Bu da zorunlu ve

örgün eğitimin birincil eğitim kaynağı olduğu varsayımını güçlendirmektedir. Çünkü okullarda verilen örgün eğitim dışı öğrenme faaliyetlerinde görülen kalite farklılıkların, eğitim çıktıları üzerinde çok fazla bir etkiye sahip olmadığı düşünülmektedir (Sianesi ve Reenen, 2003, s. 163).

Ekonomik büyüme hakkında analizler yapılabilmesi için uluslararası öğrenci başarıları testlerine ait veriler, 1960'tan beri uzunca bir süredir veri seti olarak kullanılmaktadır. Testlerin uygulandığı tüm ülkelerdeki test sonuçları kadar ekonomik gelişmişlik göstergeleri de listelenebilir ve karşılaştırılabilir özelliktedir. Bu veriler, aynı zamanda eğitim kalitesinin en altta ve en üstte sıralanışının ekonomik büyüme üzerindeki etkilerinin yanı sıra, eğitim kalitesi ile ülkelerin kurumsal-ekonomik altyapı etkileşimlerini analiz etmek için de kullanılmaktadır (Hanushek ve Wößmann, 2007, s. 85).

EĞİTİM YÖNETİMİ-EĞİTİM FELSEFESİ İLİŞKİSİ

Felsefe ve eğitimin aslında bu denli birbiriyle ilişkili olan kavramlar olmaları birbirlerine karşı vazgeçilemez olmaları sonucunu doğurmaktadır. Eğitim ve felsefe arasındaki ilişkinin en önemli amacı, felsefi perspektiflere dayanan eğitim problemine odaklanmaktır. Eğitim felsefesinin yakın ve uzak olmak üzere iki hedefi olduğu düşünülmektedir. Yakın olan hedef, öğretmenleri pedagojik içerik bilgisi bağlamında zenginleştirmektedir.

Uzak olan hedef ise, ekonomi, siyaset ve sosyal sistemler bakımından, dünyanın ve insanlığın yeni bir yapılanmanın eşiğine geldiği savaş sonrası gibi dönemlerdeki yeniden kalkınma dâhil olmak üzere, toplumsal biçimlendirmeyi en etkili ve hızlı yapma şekli olan eğitime yön vermeyi içermektedir. Eğitim müfredatının arkasına hangi dünya görüşlerinin konulması gerektiği, eğitim felsefesinin konusunu teşkil etmektedir. 20. yüzyıl eğitim düşünürleri de bunu bildiği için eğitim felsefesini, felsefenin en önemli safhası olarak nitelemektedirler. (DeBoer, 1991, s. 74; Hailparn, 1965, s. 27).

Eğitim felsefesi tüm eğitim faaliyetlerine başlanılma öncesinde kendisine yer bulmaktadır. Eğitim felsefesi bir uygulama adımı değil, öğretimin başarılı olabilmesi için ön koşul sayılabilecek

düşünsel bir hazırlık etkinliğidir. Geleneksel yaklaşımlara göre, eğitim felsefesinin pratiğe dönük olduğu göz ardı edilse de pratik sonuçlar ile yakından ilişkilidir (Kissack, 2002, s. 172).

Dolayısıyla, uygulamaya yönelik bir stratejisi ve felsefesi olan bir eğitim sisteminin kurulmasının bazı şartları vardır. Gingell ve Winch'e (2004, s. 63) göre bunlardan ilki, amaçlara büyük önem vermek, daha sonra da ekonomi, siyaset ve sosyal sistemler gibi belirli disiplinlerle uyumlu olmaktır. Thompson (1980, s. 31)'a göre uygulamada eğitim felsefesinin pek çok türü olsa da bunların arasından beş tanesi ön plana çıkmaktadır. Bunlar daimicilik, idealizm, realizm, deneyselcilik ve varoluşçuluktur.

Daimicilik diğer beş eğitim felsefesi arasından en geleneksel olanıdır ve kökleri Aristo'ya kadar gitmektedir. Ontolojik olarak daimiciliğin yapı taşları, kişilerin mantıklarıdır. Var olan her şey yalnızca madde ve biçimin bir araya gelmesi değil, ayrıca var oluşsal eylem bakımından bazı özlerin de bir arada bulunmasıdır. Epistemolojik olarak ise, daimicilik insan beynindeki mantıksal güçlerin gelişimini merkeze alır. Bu gelişim gerçek bilgiye giden bir kanaldır.

Daimiciliğin ilkelerine göre, bir eğitim yönetimi modeli uygulanmak istenildiğinde, öncelik mantık, ruhsal liderlik ve kuramsal bilgi kavramlarına odaklanmak gereklidir. Dolayısıyla bu eğitim modeli, çocukların bilişsel ve ruhsal kapasitelerini en üst seviyeye çıkarmak için okulu organize etmeyi amaçlamaktadır.

Plato'nun çalışma ve düşüncelerinden yola çıkan idealizm, mağara metaforu ile en iyi biçimde açıklanmaktadır. Bu metafora duyularımızla algıladığımız bir dünyadan söz edilmektedir ama bu dünya aslında gerçek olan düşüncelerin ve dünyanın yansımaları veya gölgelerinden ibarettir.

Ontolojik olarak idealizm, dünyayı akıl üstü algılama savına dayanmaktadır. Epistemolojik olarak ise, gerçek bilgiye sadece gözler kapalı olarak ve gerçekliğe odaklanan düşünceler aracılığıyla varılabilir. İdealizme göre, duyuşsal tecrübelerden sembolik kabullere geçilmelidir. Felsefi yaklaşım bakımından daimiciliğe benzese de idealizm, öğretmeni yalnızca disiplin uygulayıcı veya ruhsal lider görmek yerine model olarak görmeyi de benimsemesi yönüyle daimicilikten ayrılmaktadır (Sönmez, 2009, s. 27-30).

Realizm, fiziksel varlıklar dünyasına dair teorilerin tanımlanması ile ilgilenmektedir. İnsanoğlunun varlıkları algılama ve tecrübe etmesi gerçeğin anlaşılmasının temellerini biçimlendirmektedir. Realistler, gerçeğe ulaşmak için duyulara dayanmayan imgelerden

faaydalanmayı gerekli görmezler. Ontolojik olarak evren, gündelik hayatta duyularımızla algıladığımız varlıklar bütünüdür.

İdealistlerin inandığı gibi, doğanın ardında gizemli bir bilgi veya tanrıya yer yoktur. Epistemolojik olarak ise, doğa, insanoğlunun onun hareket ve işleyişini genellemesine olanak tanıyan kural ve kanunlarla çevrilidir. Realistlere göre, eğitim ortamında öğretmenler düzenli ve disiplinli; öğrenciler ise, deneyler dâhil hiçbir uygulamaya katılmayan pasif katılımcılar olmalıdır. Öğretmenler, öğrencilere bilgi sağlayan tanıtıcı rolünü üstlenmelidir (Wiles ve Bondi, 2007, s. 53-54).

Geleneksel felsefelerin mantıksal tutumu, varoluşçuluğun baskın etkisi ile değişmeye başlamıştır. Ontolojik olarak varoluşçulara göre, insan kendini gerçekleştirmektedir. Varoluşçuluk bir bakıma bütün geleneksel felsefelerin bir çeşit reddidir. İdealizm ve realizmin öğretileri bu felsefede asla bulunmaz. Varoluşçulara göre, yaşamdaki öncelikli amaç değer vermedir (Büyükdüvenci, 1994, s. 21). Bundan dolayı varoluşçu felsefenin benimsendiği müfredata göre, verilen eğitimde beşerî bilimlere vurgu yapılır. Öğrencinin kim olduğunu kendi dürtüleriyle tanımlamasının ardından bu hisler ve diğer kişisel özellikleri ile öğrenmeyi gerçekleştirmeleri beklenmektedir.

Sonuç

Sonuç olarak, eğitim kalitesinin ölçümü, uluslararası testler üzerinden matematik ve fen skorlarının basit bir ortalaması olup, tüm işgücünün ortalama eğitimsel performansı için bir gösterge olarak yorumlanmaktadır. Bu ölçüm, yalnızca okullarda edinilen yeterlikleri değil, genel bilişsel becerileri de kapsamaktadır. Böylece, becerilerin evde, okullarda veya başka yerlerde geliştirilip geliştirilmeyeceği, büyüme analizlerine dâhil edilmektedir.

Rosenzweig (2010, s. 66)'a göre eğitim, belirli konularda bilgiye sahip olma ve/veya yeni bilgilere ulaşabilme yetisini arttırarak işgücü verimliliğini sağlar. İş gücü verimliliğinde sağlanacak verimlilik ise piyasanın ihtiyacı olan kârlılığı artırır. Küresel çapta elde edilen bu ekonomik başarı, ülkenin rekabet gücünü artırır. Para birimlerinin değer kazanmasından gayri safi milli hâsılanın

artmasına; bunun sonucu olarak da kişi başına gelirin artmasından ve toplumsal bir refah artışına kadar istendik gelişme sağlanmış olur.

Ekonomik kalkınmada eğitim kalitesinin rolü, gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasında farklılık gösterip göstermediği önemli bir konudur. Ancak, OECD üyesi olmayan ülkelerdeki eğitim kalitesinin ekonomik gelişmişlik üzerindeki etkisinin biraz daha fazla fark edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Kişi başı gayrisafi yurt içi hâsıla (GSYİH) düzeyini ve eğitim kalitesini kontrol eden ölçümlere göre, 1960-2000 yılları arasında kişi başı GSYİH artışı üzerinde, eğitim kalitesinin istatistiksel olarak önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Bu veri, Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA)'ndaki tüm Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ülkeleri arasında öğrenci başarısına göre elde edilmiştir. Buna göre, test puanlarının kişi başına düşen GSYİH içindeki yıllık büyüme hızıyla ilişkili olduğu analiz sonuçlarında görülmüştür. Örneğin, bir ülke 1960 yılında kişi başına GSYİH'nin ortalamasının altında mı yoksa üstünde mi olduğuna göre ayrıldığında, eğitim kalitesinin etkisinin, düşük gelirli ülkelerde yüksek gelirli ülkelere göre daha fazla olduğu görülmektedir (Hanushek ve Wößmann, 2007, s. 45).

Çalışkan vd. (2013, s. 31)'ne göre, eğitim durumundaki iyileşmeler gerek işgücünün verimliliğini gerekse bilgi üretme kapasitesini artırarak, ekonomik büyümeyi olumlu etkilemektedir. Bir ülkenin kalkınma sürecindeki performansı, eğitim sisteminin etkinliği ile yakından ilgilidir. Etkin işleyen bir eğitim sisteminin toplumsal, kültürel ve siyasal alanda sağladığı pek çok olumlu katkının yanında, iktisadî açıdan iki temel fonksiyonu yerine getirerek ekonomik kalkınma sürecini olumlu etkilemesi beklenmektedir.

Gelişmiş ülkelerin en önemli avantajının, iyi eğitilmiş, nitelikli, üretim sürecindeki hızlı değişimlere ayak uydurabilen işgücüne ve yüksek bilgi üretme kapasitesine sahip olmaları olduğu görülmektedir. Bir ülkede milli gelir artışının yüksek oluşu o ülkenin gelişmiş bir ülke olarak adlandırılabilmesi için yeterli değildir. Ekonomik açıdan kalkınmış birçok ülke de sosyal sorunların çözülemediğinin görülmesi üzerine; ekonomik büyüme ve insani gelişme arasındaki ilişkinin daha iyi kurulması gereği ortaya çıkmıştır. Buradan da anlaşılacağı gibi, kalkınma yalnızca ekonomik göstergelerle ifade edilemeyen ve ayrıca içinde sosyal ve insanî gelişmişlik endeksleri gibi göstergelerin de yer aldığı karmaşık bir olgudur.

Kaynakça

Aktan, C. ve Gencel, U. (2007). Yüksek öğretimde akreditasyon. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 137-146.

Aktepe, V. (2014). Okul yöneticilerinin seçme ve yetiştirme uygulamalarına yönelik öğretmen ve yönetici görüşleri. *Turkish Studies International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish*, 9(2), 89-105.

Aypay, A., Çoruk, A., Yazgan, D., Kartal, O., Çağatay, M., Tunçer, B., & Emran, B. (2010). The status of research in educational administration: An analysis of educational administration journals, 1999-2007. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, 39, 59-77.

Baez, B. (2002). Degree of distinction: The Ed.D. or the Ph.D. in education. Paper presented at the Association for the Study of Higher Education, Sacramento, CA (November).

Baker, C., Wuest, J., & Stern, P. N. (1992). Method slurring: The grounded theory/phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17, 1355-1360.

Bakioğlu, A. ve Baltacı, R. (2010). Akreditasyon, eğitimde kalite. Ankara, Nobel.

Cheng, Y. C., & Mok, M. M. C. (2007). School-based management and paradigm shift in education: An empirical study. *International Journal of Educational Management*, 21(6), 517-542. doi:10.1108/09513540710780046

Cho, Y. (2012). Staying on top in internationally benchmarked tests. South Korea's Secrets Shared. Office of education research. Portraits of top-performing education systems. Singapore: NIE/NTU.

Cizek, G. J. (2006). Standard setting. S. M. Downing, & T. M. Haladyna (Ed), *Handbook of test development içinde* (s. 225-260). Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.

Cohen, A. M. (1998). The shaping of American higher education: Emergence and growth of the contemporary system. San Francisco: Jossey-Bass.

Ducasse, C. J. (1986). Felsefenin eğitim kuramına katkısı (S. Büyükdüvenci, Çev.). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 19(1), 85-100

Duncan, H., Range, B., & Scherz, S. (2011). From professional preparation to on-the-job development: What do beginning principals need? International Journal of Educational Leadership Preparation, 6(3), 1-20.

Eacott, S. (2017). A social epistemology for educational administration and leadership. Journal of Educational Administration and History, 49(3), 196-214. doi: 10.1080/00220620.2017.1315380

Eaton, J. S. (2015). An overview of U.S. accreditation. Washington: Council for Higher Education Accreditation.

Education Leadership. (2018). Graduate Programs & Schools. <https://www.gradschools.com/programs/education-leadership-administration> adresinden erişilmiştir.

Frank, P. (1957). Philosophy of science. New Jersey: Prentice-Hall.

Fry, R. W. (2011). Ask the right questions: Hire the best people. New Jersey: Career. Gazi Üniversitesi. (2016). Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgi Paketi. <http://egtbil.gazi.edu.tr/posts/view/title/egitim-bilimleri-enstitusu-bilgi-paketi-105732?siteUri=egtbil> adresinden erişilmiştir.

Gazi Üniversitesi. (2017). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tarihçe. <http://gef-egitimbilimleri-egitimyonetimi.gazi.edu.tr/posts/view/title/tarihce-2332> adresinden erişilmiştir.

Gaziantep Üniversitesi. (2016). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. <http://ebe.gantep.edu.tr/index.php> adresinden erişilmiştir.

Huber, S. G., & Hiltmann, M. (2010). The recruitment and selection of school leadersfirst findings of an international comparison. School Leadership-International Perspectives, 10, 303-330.

Humboldt State University. (2014). Program Handbook of Educational Leadership Program. <http://www2.humboldt.edu/education/programs/credential-programs/educational-leadership-program> adresinden erişilmiştir.

- Jackson, B. L., & Kelley, C. (2002). Exceptional and innovative programs in educational leadership. *Educational Administration Quarterly*, 38(2), 192-212.
- Jones, R. S. (2013). Education reform in Korea, OECD Economics Department Working Papers, No. 1067, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5k43nxs1t9vh-en> adresinden erişilmiştir.
- Kafka, J. (2009). The principalship in historical perspective. *Peabody Journal of Education*, 84(3), 318-330.
- Karabatak, S. (2015). Türkiye’de okul yöneticilerinin yetiştirilmesi ve yurtiçi alanyazında sunulan model önerilerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 2(3), 79-107.
- Murphy, J., & Forsyth, P. B. (1999). *Educational administration: A decade of reform*. Thousand Oaks: Corwin Press with the University Council for Educational Administration.
- Nanyang Technological University. (2017a). Master of Arts. <http://www.nie.edu.sg/higher-degrees/masters-by-coursework/master-of-arts-educational-management> adresinden erişilmiştir.
- Osguthorpe, R. T., & Wong, M. J. (1993). The Ph.D. versus Ed.D.: Time for a decision. *Innovative Higher Education*, 18(1), 47-63.
- Örücü, D. ve Şimşek, H. (2011). Akademisyenlerin gözünden Türkiye’de eğitim yönetiminin akademik durumu: Nitel bir analiz. *Kuram ve Uygulamada Eğitim yönetimi*, 17(2), 167-197.
- Rousmaniere, K. (2007). Go to the principal’s office: Toward a social history of the school principal in North America. *History of Education Quarterly*, 47(1), 1-22.
- Rudolph, F. (1990). *The American college & university: A history*. Georgia: The University of Georgia.
- Sahlberg, P. (2007) Education policies for raising student learning: the Finnish approach, *Journal of Education Policy*, 22(2), 147-171.
- Samier, E. (Ed.). (2016). *Ideologies and educational leadership*. London: Routledge.
- Shrivastava, K. K. (2003). *Philosophical foundations of education*. Kanishka: Publishers Distributors.

Sığrı, U. (2010). The paradigm shift in educational management: An evaluation of distributed learning as future approach. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 9(2), 205-211.

Sianesi, B., & van Reenen, J. (2003). The returns to education: Macroeconomics. *Journal of Economic Surveys*, 17(2), 157–200.

Sikes, P. (2004). Methodology, procedure & ethics concerns. C. Opie (Ed), *Doing educational research: A guide to first time researchers içinde* (s. 15-32). London: Sage.

Şişman, M. ve Turan, S. (2004a). Dünyada eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin bazı başlıca yönelimler ve Türkiye için çıkarılabilecek bazı sonuçlar, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 13-26.

Taipale, A. (2012). International survey on educational leadership. A survey on school leader's work and continuing education. Finnish National Board of Education.

Taş, A. ve Önder, E. (2010). 2004 yılı ve sonrasında yayınlanan eğitim kurumları yöneticilerinin atama ve yer değiştirmelerine ilişkin yönetmeliklerin karşılaştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 171-185.

Taşdelen, V. (2006). Eğitim hermeneutiği sorunsalı üzerine felsefi bir araştırma (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Taşdelen, V. (2000). Eğitimsel söylemde hermeneutik: Temeller (H. Danner Çev.). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 33(1), 109-120.

Turhan, M. ve Yaraş, Z. (2013). Lisansüstü programların öğretmen, yönetici ve denetmenlerin mesleki gelişimine katkısı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 43(43), 200-218.

Üstüner, M. ve Cömert, M. (2008). Eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı lisansüstü dersleri ve tezlerine ilişkin bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(14), 497-515.

Walker, A., & Dimmock, C. (2006). Preparing leaders, preparing learners: the Hong Kong experience. *School Leadership and Management*, 26(2), 125–147.

Yılmaz, S. (2011). Eğitim sektöründe arz-talep analizi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 47(1-4).

Young, M. D., Petersen, G. J., & Short, P. M. (2002). The complexity of substantive reform: A call for interdependence among key stakeholders. Educational Administration Quarterly, 38(2), 136-175.

Yücel, D. M. (2017). Felsefe terimleri sözlüğü. <http://genderi.org/felsefe-terimleri-sozlugu-doguhan-murat-yucel-222-baslq.html> adresinden erişilmiştir.